

Warszawa, 17.05.2022 r.

dr hab. n. med. Andrzej Kotela, prof. UKSW
Wydział Medyczny. Collegium Medicum
Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie
ul. Kazimierza Wóycickiego 1/3, 01-938 Warszawa

Recenzja rozprawy na stopień doktora nauk medycznych i nauk o zdrowiu
lek. KAROLA MOCHOCKIEGO
pt. „Ocena sprawności i jakości życia pacjentów z zaawansowaną chorobą
zwyrodnieniową stawu skokowego górnego leczonych usztywnieniem
za pomocą aparatu Ilizarowa”

Rozprawa doktorska autorstwa lek. Karola Mochockiego przygotowana została w Katedrze i Klinice Ortopedii i Traumatologii Narządu Ruchu WUM pod kierunkiem Pana Prof. dra hab. n. med. Pawła Małyka oraz promotora pomocniczego – Pana dra n. med. Radosława Górskiego. Jej przedmiotem jest ocena sprawności i jakości życia pacjentów leczonych z powodu zaawansowanych zmian zwyrodnieniowych stawu skokowego górnego metodą usztywnienia za pomocą aparatu Ilizarowa.

Trafność doboru problematyki oraz ogólne ramy merytoryczne przedstawionej do oceny rozprawy są czytelne i nie budzą, wedle mojej opinii, żadnych wątpliwości. Pomimo znacznego postępu chirurgii ortopedycznej, rosnącej liczby opublikowanych doniesień naukowych oraz coraz większego tzw. „doświadczenia własnego” lekarzy ortopedów, problematyka wyboru optymalnego leczenia zaawansowanej artrozy stawu skokowego pozostaje nadal kwestią sporną i budzi bardzo wiele kontrowersji. W ciągu ostatnich dziesięcioleci zaproponowano wiele schematów operacyjnego leczenia zaawansowanych zmian zwyrodnieniowych stawu skokowego, różniących się znacznie zarówno pod względem strategii kwalifikacji do operacji, samej techniki operacyjnej, jak i późniejszego usprawniania pooperacyjnego. Aktualne modyfikacje i udoskonalenia metod artrodezy stawu skokowego przyczyniają się do poprawy uzyskiwanych wyników leczenia,

a wprowadzane rozwiązania cechują się coraz mniejszą inwazyjnością stosowanych technik operacyjnych. Szczególnym wyzwaniem pozostaje dla chirurgów leczenie tzw. „przypadków trudnych”, co słusznie podkreśla i omawia w pracy sam Doktorant. Ponadto w szybkim tempie przybywa zwolenników protezoplastyki stawu skokowego, którzy – zachęteni coraz lepszymi wynikami tych operacji – z powodzeniem podejmują się wszczepiania implantów w coraz trudniejszych i bardziej wymagających przypadkach zaawansowanej artrozy stawu skokowego górnego. Nie ulega zatem żadnym wątpliwościom fakt, iż omawiane w pracy zagadnienia stanowią złożony i ciągle aktualny problem współczesnej ortopedii, a podjętą przez Doktoranta problematykę badawczą zaliczyć należy do tematów trudnych i istotnych.

Przedstawiona do oceny praca liczy 221 stron, ma układ typowy dla tego typu opracowań i zawiera w swej zasadniczej części: wstęp wraz z częścią teoretyczną pracy, założenia i cele pracy, opis materiału badawczego oraz metod oceny pacjentów, wyniki badań, opis wybranych przypadków klinicznych, dyskusję, wnioski z pracy oraz 284 pozycje piśmiennictwa. Całość pracy uzupełniona jest o wykaz stosowanych skrótów, streszczenie w języku polskim i angielskim, spis rysunków i tabel oraz odpowiednie załączniki (w tym oświadczenie Komisji Bioetycznej). W tekście Autor umieścił 76 rycin i 24 tabele, a na początku dysertacji, zgodnie z dobrą praktyką, zamieścił wykaz słów kluczowych. Podczas lektury pierwszych stron pracy moją uwagę zwróciły nieprecyzyjne rozwinięcia niektórych skrótów (np. p-level), ponadto – choć nie jest to błędem *sensu stricto* – zrezygnowałbym z tłumaczenia w wykazie powszechnie znanych skrótów niemedycznych, jak np.: „r.ż. – rok życia”, „wsp. – współautorzy”. Ogólna struktura rozprawy nie budzi moich zastrzeżeń, pewne wątpliwości rodzi jednak rozmieszczenie treści zawartych w poszczególnych rozdziałach części badawczej pracy (*vide infra*).

Dysertacja rozpoczyna się obszerną częścią teoretyczną pracy, zawierającą wprowadzenie do problematyki choroby zwyrodnieniowej stawu skokowego górnego wraz z omówieniem metod jej leczenia. W poszczególnych podrozdziałach wstępu Autor omawia najważniejsze zagadnienia dotyczące etiologii, epidemiologii, objawów klinicznych i radiologicznych choroby zwyrodnieniowej stawu skokowego górnego, jak również bio – oraz patomechaniki stawu skokowego i chodu. Na kolejnych stronach rozprawy przedstawia informacje dotyczące stosowanych w praktyce klinicznej zachowawczych i operacyjnych metod leczenia choroby zwyrodnieniowej stawu skokowego, po czym szczegółowo opisuje stosowaną w Klinice Ortopedii i Traumatologii Narządu Ruchu WUM technikę operacyjną usztywnienia stawu skokowego z użyciem aparatu Ilizarowa. W mojej ocenie podejmowane kwestie opisane zostały w sposób spójny i wyczerpujący, a poszczególne rozdziały

tworzą składny i logiczny podział tematyczny. Mimo złożoności poruszanej materii Autor przekazuje treści w sposób zrozumiały i poprawny. Omawiana część pracy w całości dotyczy wybranego tematu badawczego, jest zgodna z współczesnym stanem wiedzy i poparta aktualnym piśmiennictwem.

W kolejnych rozdziałach rozprawy Doktorant przedstawia założenia oraz cele pracy. Stoję na stanowisku, iż w tej części rozprawy doktorskiej zawarty powinien być jasno i precyzyjnie sformułowany ceł główny badań, uzupełniony – w razie potrzeby – o cele szczegółowe. Pozwala to każdemu czytelnikowi w szybki i przystępny sposób poznać wiodący koncept badań, następnie przyjętą przez naukowca „strategię” badawczą oraz umożliwia łatwe odniesienie się do sformułowanych wniosków – nawet bez lektury pozostałych części rozprawy. W moim odczuciu przedstawione w ocenianej pracy cele, choć poprawne merytorycznie, należało sformułować w sposób bardziej przejrzysty, precyzyjny i „zgrabny” stylistycznie. Bez wątpienia przedstawione cele badawcze mają istotne znaczenie praktyczne i w całości wyczerpują założenia zawarte w temacie pracy doktorskiej.

W rozdziale „Materiał” Doktorant opisuje badaną grupę pacjentów oraz podaje wybrane informacje dot. metodologii przeprowadzonych badań. Uważam, iż z korzyścią dla ocenianej rozprawy byłoby zebranie w tym miejscu wszystkich informacji dot. metodologii badań, umieszczonych przez Doktoranta w innych rozdziałach dysertacji (np. wielokrotnie powtarzane opisy zastosowanych metod statystycznych w rozdziale „Wyniki”), co wprowadza chaos i utrudnia lekturę rozprawy. Na kolejnych 8 stronach wyczerpująco opisane zostały zastosowane w pracy metody i narzędzia badawcze oceny pacjentów.

Ocenę wyników Doktorant przeprowadził starannie w oparciu o dokładną i przejrzystą analizę statystyczną; zastosowane metody statystyczne zostały wybrane i opisane w sposób prawidłowy. Wyniki swoich badań Autor opisuje chronologicznie i obszernie, w poszczególnych podrozdziałach, co czyni je łatwymi do interpretacji. Całość przedstawionych wyników (zebranych na 17 stronach, ilustrowanych 5 rycinami i 11 tabelami) jest bardzo interesująca, szczególnie z praktycznego punktu widzenia.

Doskonałym uzupełnieniem poczynionych przez Doktoranta badań jest opis 6 przypadków klinicznych. Tę część pracy czyta się z dużym zainteresowaniem, a zaprezentowane przez Doktoranta treści nie pozostawiają żadnych złudzeń co do wyjątkowej złożoności i trudności zabiegów operacyjnych, które stały się przedmiotem ocenianej rozprawy doktorskiej. Należy

w tym miejscu wyrazić pełne uznanie dla doświadczenia i kunsztu Doktoranta oraz Zespołu Katedry i Kliniki Ortopedii i Traumatologii Narządu Ruchu WUM, którzy współtworzą wiodący w Polsce ośrodek leczenia metodą Ilizarowa i podejmują się leczenia operacyjnego w tak trudnych sytuacjach klinicznych.

Uzyskane w pracy wyniki pozwoliły na przeprowadzenie dyskusji oraz postawienie wniosków końcowych. Dyskusja stanowi bardzo wartościowy rozdział ocenianej pracy – napisana została poprawnym językiem, spójnie i wyczerpująco. Doktorant odniósł się w niej do wyników własnych badań, poruszył także szereg innych kwestii związanych z badaną problematyką. Omówienie wyników przeprowadzone została przez Doktoranta szczegółowo i odnosi się do wyników uzyskanych przez innych badaczy. Interpretacja wyników własnych badań na tle danych z piśmiennictwa została dokonana trafnie i rzetelnie. Całość dyskusji świadczy o dojrzałości badacza i właściwym podejściu naukowym do prezentowanych zagadnień.

Konsekwencją powyższych rozważań i analizy uzyskanych wyników badań było przedstawienie przez Doktoranta 8 prawidłowo sformułowanych i zasadnych wniosków końcowych. Moją uwagę zwrócił brak związków niektórych wniosków z postawionymi pytaniami badawczymi. Jako recenzent stoję na stanowisku, że wnioski powinny stanowić merytorycznie uzasadnioną i precyzyjną odpowiedź na zadane pytania badawcze. Innymi słowy mówiąc, jasno sformułowane pytania badawcze powinny skutkować równie jasno zdefiniowanymi na nie odpowiedziami. Warto w tym miejscu jeszcze raz podkreślić przydatność praktyczną przeprowadzonego dowodu naukowego oraz wynikających z niego wniosków. Przydatność ta wynika z potrzeby opracowania optymalnych programów leczenia pacjentów z zaawansowanymi zmianami zwyrodnieniowymi stawu skokowego górnego, co podkreśla w pracy sam Autor oraz liczni badacze w dostępnej literaturze fachowej.

Do zalet ocenianej rozprawy doktorskiej należy kompletność i sposób wykorzystania pozyskanej bibliografii. Ostatni rozdział dysertacji zawiera 284 pozycje piśmiennictwa, w tym większość pozycji opublikowanych w XXI wieku. Uważam, że prawidłowo został zachowany stosunek liczby cytowanych pozycji książkowych do artykułów, jak również stosunek liczby pozycji polskich do zagranicznych. W rezultacie podstawę źródłową pracy stanowi odpowiednia ilość aktualnego i dobrze dobranego piśmiennictwa.

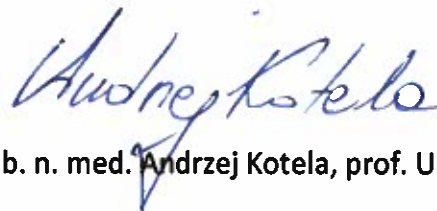
Reasumując, przedstawiona mi do oceny rozprawa jest oryginalnym dziełem Autora, poruszającym istotną i aktualną problematykę operacyjnego leczenia zaawansowanych zmian zwyrodnieniowych stawu skokowego górnego. Poszukiwaniu optymalnych programów

terapeutycznych służą badania naukowe, w których analizuje się skuteczność różnych form i algorytmów postępowania leczniczego. Autor ocenianej rozprawy, dobrze wpisując się w powyższy nurt dociekań naukowych, postanowił ocenić sprawność i jakość życia pacjentów poddanych usztywnieniu stawu skokowego górnego metodą Ilizarowa. Uważam, że z podjętego zadania wywiązał się bardzo dobrze.

Założenia i cele pracy zostały osiągnięte. Przedstawione wnioski oparte zostały na prawidłowo przeprowadzonych badaniach i w całości wyczerpują założenia zawarte w temacie pracy doktorskiej. Zaprezentowane badania wnoszą duży walor poznawczy i praktyczny, zostały właściwie zaplanowane przy użyciu prawidłowych narzędzi badawczych. Poza błędami stylistycznymi, literowymi oraz – omówionymi powyżej – nielicznymi ograniczeniami badania, nie mam żadnych innych zastrzeżeń do recenzowanej pracy. Autor pracy udowodnił, że jest dojrzałym badaczem, potrafiącym posługiwać się różnorodnymi narzędziami badawczymi i na ich podstawie wyciągać zasadne wnioski. Rozprawę doktorską oceniam jako bardzo dobrą i wartościową. W moim przekonaniu lek. Karol Mochocki wykazuje należyte przygotowanie do pracy naukowej, a przedstawiona do oceny rozprawa doktorska spełnia warunki określone w art. 13 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. nr 65, poz. 595 z późn.zm.) w związku z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018r. poz. 1669 z późn.zm.).

Mając powyższe na uwadze pozwalam sobie przedstawić Wysokiej Radzie Dyscypliny Nauk Medycznych Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego wniosek o dopuszczenie lek. Karola Mochockiego do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

dr hab. n. med. Andrzej Kotela, prof. UKSW